Pirateria academică în rândul studenților din România

Tudor-Gabriel ENE
University of Bucharest, Doctoral School of Letters
Corresponding author emails: tudor.ene@s.unibuc.roro

Academic Piracy Among Romanian Students

Abstract: This article treats a phenomenon that has become nearly impossible to stop due to the current technological and informational advances: online piracy. It defines piracy and copyright, focusing on academic piracy. The article examines the main potential causes, starting with an analysis of social context prior to the first copyright law, exploring the economic factors that contributed to the rise of piracy. One of these factors is the influence of monopolies within the book market that raised prices and made books hard to afford for the lower classes. This situation created an opportunity for the first "pirates" to emerge, as they are known today. Four specialized studies on piracy were examined: one study explored the reasons for software piracy in 2000, while the other three investigated academic piracy in universities in Portugal (2013) and Denmark (2023; 2024). The main goals of this article are to understand how widespread academic piracy is in Romanian universities and to analyze the information-seeking behavior of Romanian students during their research process. Upon the conclusion of the study, it was found that a significant percentage (75.2%) of students are aware of at least one of the piracy resources mentioned in the questionnaire, and 69.1% of the participants use the academic databases provided by the universities. While most students believe that these resources are easy to find and use, 29.6% responded that they are not sufficient for their research needs, and 44.3% indicated that they are sometimes useful. Over a third of the students surveyed (35.2%) use pirated resources as their first option, and many of them (58.7%) declared that they are unaware of the legal status of these pirate sites. In conclusion, the students' awareness about the ethics and legality of the research is questionable and one of the main reasons for their use of pirating resources is the lack of legal options.

Keywords: academic piracy, Romanian Universities, academic resources, legal status of information

Citation suggestion: Ene, Tudor-Gabriel. "Pirateria academică în rândul studenților din România." *Transilvania*, no. 10 (2024): 23-34.
https://doi.org/10.51391/trva.2024.10.03.

Introducere

Înțelegerea unei probleme este primul pas către găsirea unei soluții, iar tratarea unui simptom este ineficientă fără tratarea cauzei lui. Din acest motiv am considerat necesară analizarea motivelor pentru care studenții aleg să pirateze în scop academic și resursele utilizate de aceștia în procesul de piraterie. În prima parte a acestui articol am definit conceptele de *piraterie, piraterie academică* și *drept de autor*, folosindu-mă de literatura de specialitate și de cadrul legislativ românesc. Am continuat cu o scurtă prezentare a pirateriei din România pentru a evidenția transformarea pirateriei din „necesitate" în „obicei". În a doua parte a acestui articol am analizat principalele motive ale „piraților", folosindu-mă de patru studii de specialitate. Toate tratează problema pirateriei, trei din ele analizând pirateria academică în rândul studenților din Portugalia (2013) și Danemarca (2023 și 2024). Am ales studiile respective pentru a confirma ideile extrase din primul articol, existând nevoia confirmării relevanței acestuia din cauza lipsei de actualitate (articol publicat în 2000). După analizarea literaturii de specialitate am continuat cu prezentarea propriei cercetări, începând cu prezentarea metodologiei. Prin acest articol am dorit să analizez modul în care studenții realizează o cercetare academică, concentrându-mă

asupra comportamentului informațional al acestora. Am plecat de la ipoteza că pirateria academică este un fenomen în continuă dezvoltare, însă nu am găsit datele statistice necesare dovedirii acestei afirmații. Astfel, prin această cercetare doresc să analizez situația actuală a pirateriei academice, chiar dacă rezultatele sunt limitate de numărul scăzut de participanți la cercetarea cantitativă.

Am realizat această analiză cu ajutorul unui chestionar adresat studenților actuali (sau studenților care au absolvit recent) pentru a identifica popularitatea piratării în scop academic și principalele resurse ilegale utilizate în obținerea documentelor dorite. Un alt obiectiv important este reprezentat de înțelegerea motivelor pentru care studenții aleg să pirateze documentele necesare și nivelul de conștientizare al pericolelor la care sunt expuși și legile pe care le încalcă. În ultima parte a acestei lucrări am ales să prezint câteva date statistice obținute în urma analizei traficului organic din România al resurselor ilegale menționate în articol, prezentând apoi concluziile cercetării.

Pirateria și dreptul de autor: definire și contextualizare

Pentru a prezenta situația actuală am considerat necesară contextualizarea pirateriei, încercând să definesc un subiect complicat din punct de vedere etic. Pentru a păstra un anumit sens logic, încep prin definirea unor termeni esențiali acestei cercetări: „piratare" și „drept de autor". Conceptul de „piratare" este folosit informal pentru activitatea de piraterie digitală, mai exact pentru copierea și distribuirea documentelor fără acordul autorului sau a deținătorului dreptului de autor[1]. „Pirateria academică" este definită în literatura de specialitate drept distribuirea neautorizată a documentelor academice, iar descărcarea este considerată o formă de distribuire chiar dacă este în scop personal.[2] În România, dreptul de autor este reglementat prin legea 8/1996, articolul 13, unde este menționat dreptul proprietarului de a interzice reproducerea, distribuirea (gratuită sau nu) și comunicarea publică a operei. Reproducerea este descrisă ca realizarea și stocarea unei copii a documentului, indiferent de mijloc sau formă. Astfel, este considerată o încălcare a dreptului de autor atât copierea și distribuirea operei respective, cât și descărcarea unei versiuni digitale neoficiale de către orice utilizator[3]. Deși există un cadru legislativ, consecințele legale ale pirateriei sunt aproape complet absente, aceasta transformându-se într-un adevărat fenomen cultural. Trebuie remarcat faptul că rata criminalității digitale din România este una dintre cele mai mari la nivel global. Un studiu publicat în acest an plasează România pe locul 6 într-un top global al criminalității cibernetice[4], însă pirateria nu a fost printre criteriile analizate. Am prezentat această statistică pentru a evidenția faptul că există o cultură a activităților ilegale online în România, remarcându-se faptul că pirateria a devenit o activitate acceptată social[5].

Pentru a contextualiza această situație am considerat necesară analizarea factorilor care au contribuit la crearea unei culturi a pirateriei, începând încă din perioada comunistă. Din cauza restricțiilor impuse de către regimul politic din perioada respectivă calculatoarele nu erau accesibile din punct de vedere economic pentru majoritatea persoanelor. Mai exact, prețul unui calculator românesc (CoBra) în 1980 era de 35 000 lei în timp ce salariul mediu net era de aproximativ 2500 lei[6]. Astfel, o persoană cu salariu mediu întâmpina dificultăți serioase în procesul de achiziționare legală a unui calculator, creând contextul necesar dezvoltării comerțului ilegal[7]. Mai mult decât atât, persoanele interesate (în special studenții) își construiau propriile calculatoare utilizând componente cumpărate de pe această „piață neagră". Aceste activități ilegale erau normalizate, existând distribuitori care vindeau componentele

1. David Choi și Arturo Garcia-Perez, „Online Piracy, Innovation, and Legitimate Business Models", *Technovation* 27, nr. 4 (2007):168.

2. Lucasz Tomczyk, „Evaluation of Digital Piracy by Youths", *Future Internet* 13, nr. 1(2021): 11.

3. „Legea nr. 8/1996 privind dreptul de autor şi drepturile conexe", în *Monitorul Oficial*, Partea I nr. 489 din 14 iunie 2018.

4. Miranda Bruce et al, „Mapping the Global Geography of Cybercrime with the World Cybercrime Index", *PLoS ONE* 19, nr. 4 (2024): 8.

5. Ciprian Marcel-Pop, Andreea–Ioana Romonți-Maniu, Monica-Maria Zaharie, „Opportunistic Consumer Behaviour in the Context of Digital Piracy," (paper presented at Management International Conference, Venice, Italy, May 24-27, 2017). 526.

6. Institutul Național de Statistică, *Earnings since 1938 – annual series*, accesat în 30 octombrie 2024. https://insse.ro/cms/en/content/earnings-1938-annual-series-0.

7. Erin Mariel Brownstein McElroy, „Corruption, Șmecherie, and Siliconization: Retrospective and speculative technoculture in postsocialist Romania", *Catalyst: Feminism, Theory, Technoscience* 6, no. 2 (2020): 11.

necesare în cantități mari direct în căminele studențești[8]. Bineînțeles, prin piață se puteau achiziționa și produse media interzise de către regimul comunist: filme, muzică, cărți. Având în vedere contextul politic, încălcarea drepturilor de autor era cea mai mică problemă pentru persoanele care achiziționau ilegal obiecte interzise.

Această situație nu a fost rezolvată după schimbarea regimului politic, existând încă o cerere pentru produsele „piratate" din cauza instabilității economice. Mai mult decât atât, pirateria era normalizată, rata de piratare a softurilor fiind de 86% în 1996[9]. Introducerea cadrului legislativ împreună cu schimbările socio-economice a contribuit semnificativ la scăderea constantă a ratei de piratare. Un eveniment care a evidențiat existența unei culturi a pirateriei în România a fost întâlnirea din 2007 dintre Bill Gates și președintele României din acea perioadă, Traian Băsescu. Acesta a menționat impactul pirateriei asupra dezvoltării digitale a României, spunând că „pirateria a ajutat generația tânără să descopere computerele, să lanseze dezvoltarea industriei IT și i-a ajutat pe români să-și dezvolte capacitatea creativă"[10].

Conform literaturii de specialitate analizate pentru identificarea motivațiilor persoanelor implicate în obținerea ilegală a produselor media, unul dintre principalii factori este cel economic. Mai exact, absența posibilităților materiale pentru accesarea legală a conținutului dorit, însă există un alt eveniment în care a fost implicat fostul președinte al României, Traian Băsescu. În 2009, în timpul unui interviu realizat în interiorul avionului Companiei Române de Aviație „Romavia" se poate observa faptul că filmul urmărit de către președintele României este subtitrat neoficial de o persoană cu pseudonimul „veverița_bc". Ulterior, președintele general „Romavia" a confirmat încălcarea drepturilor de autor[11]. În mod evident, motivațiile clasice ale pirateriei nu sunt aplicabile în acest caz, singura explicație fiind faptul că încălcarea drepturilor de autor este un fenomen atât de înrădăcinat în cultura românească din acea perioadă încât este practicat până și de Președintele României.

Analiza motivațiilor „piraților" prin intermediul literaturii de specialitate

Conform lui Bryan Husted care analiza în 2000 un subiect similar (pirateria de software), există 3 factori care contribuie semnificativ la decizia utilizatorilor de a pirata. Din ipotezele formulate de acesta la începutul cercetării, au fost considerate corecte trei, toate reprezentând probleme sociale. Primul factor care contribuie la alegerea pirateriei este situația financiară a societății sau comunității respective: cu cât este mai scăzut standardul de viață cu atât este mai probabil ca o persoană să aleagă opțiunea pirateriei, din motive evidente. Un alt factor este similar: inegalitatea veniturilor într-o societate, prețurile nefiind accesibile pentru toate categoriile sociale. Ultimul factor este „individualismul" utilizatorului și îndepărtarea de colectivitate, acest lucru fiind deseori asociat cu dezechilibrul financiar și nivelul scăzut al standardului de viață[12]. Deși cercetarea realizată de Bryan Husted este într-un domeniu diferit (piratare de software, nu academică) și realizată în anul 2000, concluziile sale sunt susținute de alte cercetări din acest domeniu. Mai exact, o cercetare realizată în 2013 de către o echipă de cercetători ai Universității din Lisabona prezintă o motivație similară pentru piratarea academică: lipsurile financiare ale studenților și situația economică a comunității de care aparțin aceștia. Mai exact, 87.5% din persoanele care au participat la studiul acesta au declarat că participă la copierea, distribuirea sau folosirea cărților copiate neoficial din cauza prețurilor ridicate[13].

Un studiu realizat în 2024 de către Epinion analizează modul în care obțin studenții cărțile necesare cursurilor la care participă. Din totalitatea participanților la studiu, 84% utilizează manualele în format

---

8. Andrada Fiscutean, „Hacking the Iron Curtain: From Smuggling Computer Parts to Owning" (keynote presentation, PyData Conference, Berlin, August 1, 2018), https://www.youtube.com/watch?v=5bJHUvQ_xGM.
9. „The Mix of Poverty and Piracy That Turned Romania into Europe's Software Development Powerhouse", *ZDNet*, accesat în 30 octombrie 2024, https://www.zdnet.com/article/the-mix-of-poverty-and-piracy-that-turned-romania-into-europes-software-development-powerhouse/.
10. „Romania and Microsoft Sign Agreement to Boost IT Sector," *Reuters*, 1 februarie 2007, https://www.reuters.com/article/us-romania-microsoft-idUSL0186472620070201/.
11. „Președintele Băsescu se uită la filme piratate în Air Force One", *Realitatea*, *18* Noiembrie 2013, https://www.realitatea.net/stiri/ultimele-stiri/presedintele-basescu-se-uita-la-filme-piratate-in-air-force-one_5dcc91a4406af85273ca24f1.
12. Bryan W. Husted, „A Contingency Theory of Corporate Social Performance", *Journal of Business Ethics 26,* nr. 3 (2000): 11.
13. Pedro Dionísio, Carmo Leal, Hélia Pereira, and Maria Fátima Salgueiro, „Piracy Among Undergraduate and Graduate Students", *Journal of Marketing Education 35,* Nr. 2 (2013): 5.

digital, 51% dintre aceștia au obținut în mod ilegal cel puțin unul dintre manuale și 70% consideră că este normală utilizarea manualelor digitale împreună cu prietenii și colegii care au nevoie de ele, deși știu că acest lucru este ilegal[14]. O cercetare similară realizată de aceeași companie în 2023 arată că studenții sunt dispuși să renunțe la piraterie dacă prețurile manualelor vor scădea suficient (afirmație susținută de 49% din respondenți) sau dacă vor avea acces la materialele necesare cercetării academice prin intermediul bibliotecii universitare (afirmație susținută de 41% din respondenți)[15]. Aceste informații sunt susținute de către studiul realizat de către Uniunea Europeană despre modul în care este percepută proprietatea intelectuală de către utilizatorii români ai internetului. Mai exact, majoritatea (86%) persoanelor care au participat la acest studiu au declarat că au accesat, descărcat sau vizualizat conținut obținut intenționat ilegal în ultimul an. Dintre aceștia, 82% au declarat că preferă să acceseze legal conținutul dorit dacă este accesibil și 55% au declarat că accesibilitatea legală este principalul motiv pentru a evita piraterie[16].

Metodologia cercetării

Pentru realizarea acestei cercetări am utilizat o metodă cantitativă, bazată pe aplicarea unui chestionar cu rolul de a analiza utilizarea bazelor de date academice și pirateria academică în rândul studenților români. Chestionarul a fost distribuit pe rețele de socializare (grupurile studențești de pe Facebook și Reddit), iar respondenții au fost studenți actuali sau absolvenți recenți (1-2 ani) ai universităților din România, asigurând astfel relevanța și actualitatea datelor. Chestionarul a fost complet anonim, protejând identitatea și confidențialitatea participanților pentru a asigura onestitatea și deschiderea răspunsurilor, reducând potențiala frică de consecințe legale pentru utilizarea resurselor de piraterie academică. Din acest motiv am considerat necesară evitarea întrebărilor care pot contribui la identificarea studenților care au participat la acest studiu, deci nu sunt cunoscute universitățile unde studiază aceștia sau domeniile de studiu. Chestionarul a inclus întrebări demografice pentru a crea un profil al respondentului (vârstă, studii actuale, domeniul de studiu), două întrebări cu răspuns liber și un set de 11 întrebări închise, în care respondenții trebuiau să aleagă din opțiunile oferite. Întrebările cu răspuns liber au fost necesare pentru obținerea unor răspunsuri relevante, iar întrebările închise au facilitat analiza statistică și compararea răspunsurilor. Pentru a maximiza rata de răspuns, chestionarul a fost intenționat scurt, estimând completarea lui între 1 și 2 minute. Această abordare se bazează pe faptul că majoritatea respondenților, din experiența cercetărilor realizate în trecut, evită participarea la studii care necesită un timp extins pentru completare. Întrebările au fost realizate pentru a obține informații despre cum caută studenții documentele necesare pentru cercetare, despre utilizarea bazelor de date academice la care au acces cu contul instituțional (și opinia lor despre cât de ușor de accesat și de folosit sunt acestea), despre platformele de piraterie academică pe care le cunosc sau folosesc și despre statutul legal al acestora.

În privința bazelor de date academice la care au acces studenții prin intermediul contului instituțional, menționez faptul că acestea sunt accesate prin intermediul asociației Anelis Plus care are drept obiectiv asigurarea accesului mobil atât la publicații și baze de date internaționale, cât și la documentele din depozitul național[17]. Unul dintre principalele beneficii ale acestei inițiative este crearea unui sistem centralizat pentru informarea și documentarea științifică, majoritatea universităților din România beneficiind de aceste resurse. Astfel, orice student poate accesa această bază de date utilizând adresa sa instituțională, având acces la documentele necesare realizării unei cercetări academice. Înainte de implementarea acestei inițiative procesul de documentare academică era dependent de posibilitățile materiale ale cercetătorului sau a instituției de care aparținea, bibliotecile universitare având fonduri insuficiente pentru achiziționarea constantă a publicațiilor necesare, pirateria devenind o resursă esențială.

Astfel, studenții au acces la principalele resurse online utilizate în cadrul universităților din România și prin această cercetare analizez modul în care existența acestei platforme afectează comportamentul informațional al studenților. Mai exact, urmăresc identificarea ordinii în care sunt accesate resursele utilizate de către studenți pentru obținerea documentelor de care au nevoie. De asemenea, urmăresc

14. Epinion, „Studerendes anskaffelse af studiebøger" [„Student Acquisition of Textbooks"] (2024)
15. Epinion, „Studerendes anskaffelse af studiebøger" [„Student Acquisition of Textbooks"] (2023).
16. European Union Intellectual Property Office, „European Citizens and Intellectual Property: Perception, Awareness, and Behaviour" (2023).
17. *Despre ANELIS*. accesat în 30 octombrie 2024, https://anelis-plus.ro/despre-anelis/.

confirmarea informațiilor menționate în literatura de specialitate prin compararea cu rezultatele acestei cercetări. Mai exact, conform rapoartelor anuale ale Oficiului Uniunii Europene pentru Proprietate Intelectuală, majoritatea românilor preferă să acceseze legal resursele de care au nevoie. Bineînțeles, această statistică este despre pirateria produselor media, nu doar a documentelor academice, însă ar trebui să existe o legătură între aceste statistici. Deși cercetarea este limitată de numărul redus al participanților (230) și de numărul redus de întrebări, datele obținute sunt relevante pentru cuantificarea situației actuale a pirateriei academice în rândul studenților din România.

Analizând datele demografice, am remarcat o majoritate feminină (72,7%), comparativă cu minoritatea masculină (23.5%), restul respondenților preferând să nu răspundă (sau alegând opțiunea „altul"). În ceea ce privește vârsta, majoritatea respondenților se situează în intervalul 18-24 de ani, cu 72,6%, urmat de grupa 25-29 de ani cu 14,8%. Celelalte categorii de vârstă sunt subreprezentate: 30-39 ani – 5,7%, 40-49 ani – 6,5%, și 50-59 ani – 0,4%. Din punct de vedere educațional, majoritatea studenților care au participat la acest studiu au finalizat studiile liceale, reprezentând 45,7% din respondenți. Studii universitare de licență au fost absolvite de 34,3%, iar 20% au finalizat un program de masterat. Dintre aceștia, 52.6% urmează în prezent studii de licență, 34.3% sunt masteranzi și 13% doctoranzi.

Domeniul de studiu preponderent este cel al științelor sociale și umane, cu 69,6%, din respondenți urmat de STEM cu 23%, iar restul de 7,4% nu au răspuns la această întrebare (sau au avut un răspuns invalid)[18]. Așa cum am menționat anterior, am evitat întrebările care ar putea identifica respondenții, lăsând această întrebare deschisă. Din aceste motive, am primit 223 de răspunsuri de la 231 de studenți. Majoritatea răspunsurilor nu se încadrau într-o singură categorie, fiind menționate diferite (de exemplu: 8 persoane studiază „Filologie", 3 „Filo", 5 „Litere", 2 „SID", 2 „Biblioteconomie" etc). Din acest motiv am considerat necesară gruparea răspunsurilor în cele două categorii menționate anterior, acestea fiind relevante pentru comportamentul informațional al respondenților.

În concluzie, majoritatea respondenților sunt de sex feminin, absolvente de studii liceale și studente în prezent în științe sociale și umaniste.

Rezultatele cercetării

În urma analizării răspunsurilor primite în urma realizării cercetării, am observat că utilizarea resurselor ilegale pentru obținerea documentelor academice este o practică relativ răspândită în rândul studenților din România, confirmând ipoteza inițială. Conform datelor colectate, 67.4% dintre respondenți cunosc platformele de piratare academică pe care le-am oferit drept exemplu: Sci-Hub, Library Genesis (libgen) și Anna's Archive. Restul respondenților, 28.7% nu erau conștienți de existența acestor platforme, iar 3.9% au preferat să nu răspundă la această întrebare. Trebuie menționat faptul că această statistică a fost parțial invalidată de către răspunsurile primite la o întrebare ulterioară: 17.8% din respondenți cunoșteau cele trei platforme menționate, 32.6% cunoșteau două dintre ele, iar 24.8% știau una singură. În total, 75.2% cunoșteau cel puțin una dintre platformele menționate anterior, 24.8% neștiind vreuna dintre ele.

În concluzie, există o diferență de 7.8% (respondenții care au recunoscut cel puțin o platformă de piraterie din cele menționate anterior) și de 3.9% (cei care au declarat că nu știu platformele de piraterie menționate) între datele statistice obținute în urma analizării răspunsurilor la aceste întrebări. Primul procentaj poate să fie explicat de faptul că o parte din respondenții care nu au recunoscut toate platformele nu au răspuns pozitiv la prima întrebare, iar al doilea procentaj coincide cu procentajul persoanelor care au refuzat să răspundă la prima întrebare. O întrebare ulterioară a clarificat situația celor respondenților care au declarat că nu cunosc site-urile de piratare: 10.4% din participanții la acest studiu utilizează în principal resurse tipărite, deci din totalitatea studenților care realizează cercetări academice online doar 14.4% nu cunoșteau platformele respective. Bineînțeles, există posibilitatea ca un respondent să utilizeze, în principal, resurse tipărite și să fie conștient de existența site-urilor de piraterie menționate.

Prin aceste întrebări am cuantificat utilizarea resurselor ilegale în rândul studenților din România, iar restul întrebărilor au fost utilizate pentru înțelegerea motivelor pentru care studenții aleg să pirateze

18. Am ales să împart domeniile de studii într-un mod simplist. Mai exact: Psihologie – 47; Filologie – 48; Management – 16; Economie – 14; Inginerie – 11; Marketing– 10; Medicină – 9; Pedagogie – 9; Sociologie – 7; Geografie – 7; Asistenta sociala – 7; Drept – 6; IT – 6; Agricultura – 4; Jurnalism – 3; Științe sociale – 3; Chimie – 2; Istorie – 2; Stiințe politice – 2.

documentele necesare cercetării lor. Am ales să pun 5 întrebări despre bazele de date academice la care au acces datorită conturilor instituționale cu scopul de a identifica cât de utilizate sunt acestea de către studenți, ce opinii au despre ele și dacă acestea sunt primele resurse accesate în procesul de căutare a documentelor necesare. Am aflat că 51.3% din respondenți accesează și utilizează bazele de date menționate anterior, 30.9% nu le folosesc deloc, iar 17.8% le folosesc „uneori". Cu toate acestea, doar 26.1% consideră că aceste baze de date sunt suficiente pentru cercetarea lor, în timp ce 29.6% consideră că sunt insuficiente, iar 44.3% spun că sunt uneori suficiente.

Trebuie remarcat faptul că 69.1% din totalitatea participanților la studiu au declarat că utilizează constant sau uneori bazele de date academice la care au acces cu contul instituțional, dar 70.1% consideră că resursele respective sunt suficiente (sau uneori suficiente). În același timp, așa cum am menționat anterior, 10.4% din participanții la acest studiu utilizează în principal resurse tipărite deci nu au contact constant cu resursele în cauză. Pentru a pune în context, 53.05% au considerat că platformele instituționale sunt relativ ușor de accesat (1-4). La această întrebare participanții la studiu au avut de ales variante de la 1 (foarte ușor) la 10 (foarte greu), 15.65% dintre aceștia având o părere neutră despre acest subiect („nici ușor, nici greu", dificultate 5/10) și 31.3% au întâmpinat un anumit nivel de dificultate (6-10)[19].

Următoarea întrebare a fost despre cât de ușor de utilizat consideră studenții participanți la studiu că sunt bazele de date academice pe care le accesează prin intermediul contului instituțional garantat de către universitatea de care aparțin. La fel ca în cazul întrebării anterioare, respondenții au avut de ales un răspuns pe o scală de la 1 (foarte ușor) la 10 (foarte greu), 55.22% dintre studenți au considerat că bazele de date academice sunt ușor de utilizat (1-4), 16.09% au evaluat accesibilitatea acestora ca fiind medie (5), iar 28.7% au considerat că sunt greu de utilizat (6-10)[20]. Majoritatea studenților (83%) utilizează alte resurse pentru cercetare, în afară de cele oferite de universitate, în timp ce 13.9% nu folosesc alte resurse și iar 3% au preferat să nu răspundă. Referitor la resursele alternative folosite, în urma unei întrebări deschise am aflat că majoritatea respondenților (56.52%) au declarat că nu folosesc alte resurse similare cu site-urile de piraterie menționate în chestionar. În rest, 3.91% au menționat Z-Library, 2.61% Scribd, 2.61% ResearchGate și 2.17% Enformation (și alte site-uri sau platforme). Aceste răspunsuri, cu excepția celor care au răspuns „Z-Library", arată că există o anumită lipsă de informații despre resursele menționate pentru că întrebasem despre resurse similare cu Sci-Hub, Library Genesis și Anna's Archive, iar cele menționate de respondenți sunt legale și diferite ca scop și design.

O întrebare pe care o consider importantă a fost despre ordinea utilizării resurselor disponibile online în timpul procesului de cercetare: care sunt primele platforme accesate de respondenți? Este pirateria o soluție disperată aleasă de studenții care nu au alte opțiuni sau este prima „oprire"? Rezultatele indică că doar 42.2% din respondenți au încercat să acceseze resursele legal înainte de a recurge la piratare, în timp ce 35.2% au ales direct varianta ilegală. Un procent de 22.6% din respondenți nu au accesat deloc aceste resurse, această dată statistică fiind în opoziție cu una menționată anterior: 24.8% din participanții la studiu au declarat că nu au sunt familiari cu site-urile de piraterie.

În ceea ce privește conștientizarea legalității și a consecințelor utilizării resurselor ilegale, doar 41.3% înțeleg că aceasta este o practică ilegală și cunosc consecințele, în timp ce 58.7% nu sunt conștienți de acest aspect. Trebuie menționat faptul că ilegalitatea pirateriei este reglementată în România, însă nu am reușit să găsesc un caz de piraterie academică în care un student să fie pedepsit pentru copierea, distribuirea sau utilizarea unui document obținut ilegal. Acest lucru contribuie, evident, la nivelul scăzut de conștientizare în legătură cu posibilele consecințe ale pirateriei academice. Am ales să nu menționez opțiunea de baze de date *open access* în cadrul acestei cercetări pentru a observa dacă respondenții menționează această resursă, iar absența unui răspuns este totuși un răspuns care evidențiază nivelul de cunoștințe al participanților la acest studiu.

Analiza traficului organic din România al platformelor de piratare

În urma analizei chestionarului s-a confirmat ipoteza menționată anterior: pirateria academică este un fenomen întâlnit în rândul studenților români, însă am considerat necesară o cuantificare a traficului

19. 15 16.96% au notat ușurința accesibilității cu 1/10, 12.61% cu 2/10, 13.48% cu 3/10, și 10% cu 4/10. 5.65% au considerat dificultatea ca fiind medie – 5/10. 6.09% au evaluat dificultate ca fiind 6/10, 7.39% cu 7/10, 8.26% cu 8/10, iar 4.78% cu 9/10 și tot atât cu 10/10.

20. 16 15.65% dintre studenți au evaluat accesibilitatea cu 1/10, 12.17% cu 2/10, 16.09% cu 3/10, 11.3% cu 4/10, 16.09% cu 5/10, 5.22% cu 6/10, 6.96% cu 7/10, 5.65% cu 8/10, 5.22% cu 9/10 și 5.65% cu 10/10.

organic din România pe platformele de piraterie menționate anterior (Sci-Hub, Library Genesis și Anna's Archive). Trebuie menționat faptul că această cuantificare este aproximativă, datele statistice nu sunt despre activitatea online a studenților, ci despre activitatea utilizatorilor români ai internetului. Mai mult decât atât, site-urile menționate nu oferă aceste informații și am folosit site-ul SE Ranking pentru a obține datele statistice despre numărul de accesări din România ale platformelor de piraterie. De asemenea, acestea date sunt incomplete, fiind influențate de utilizatorii care accesează anonim resursele menționate anterior (folosind instrumente tip VPN sau programe tip Tor Browser). Folosind acest site am urmărit traficul organic, observând că Z-Library este mult mai accesat de către utilizatori, atât în România, cât și la nivel global. Am ales să nu includ acest site în studiul realizat, preferând includerea unei resurse mai puțin cunoscute: Anna's Archive. Am considerat necesară includerea unei resurse apărute relativ recent și mai puțin cunoscută la nivel internațional pentru a testa nivelul de cunoștințe ale respondenților în legătură cu pirateria academică.

Așa cum am menționat anterior, Anna's Archive nu este o resursă la fel de accesată ca celelalte incluse în această cercetare (sau alte resurse de piraterie ca Z-Library, după cum se poate observa în Figura 2), însă oferă un volum imens de documente utilizatorilor. Acest site are drept scop crearea unei singure baze de date care să cuprindă majoritatea documentelor disponibile pe celelalte site-uri, în momentul de față conținând aproximativ 139 de milioane de fișiere (933.7 TB). Acest număr reprezintă 99.79% din totalitatea documentelor disponibile pe Library Genesis, 88.64% din cele disponibile pe Sci-Hub și 99.85% din cele disponibile pe Z-Library[21]. Anna's Archive este *open-source,* iar documentele din baza sa de date sunt salvate de un număr necunoscut de utilizator, deci este improbabilă dispariția acestor cărți și articole din mediul online, indiferent de consecințele legale suferite de acest site. Conform datelor disponibile pe site-ul resursei, 16 000 de documente sunt descărcate de utilizatori în fiecare oră și 388 000 în fiecare zi[22].

Am menționat aceste informații ca o motivație suplimentară pentru includerea site-ului Anna's Archive în această cercetare, în ciuda lipsei sale de accesări din România. Conform site-ului SE Ranking (figura 3), majoritatea traficului organic este datorat Spaniei (16.52%), Statelor Unite ale Americii (14.77%) și Indiei (13.35%). Traficul organic al românilor reprezintă 0.01% din traficul total în ultimul an (figura 4).

Sci-Hub a fost următorul site analizat, fiind unul dintre cele mai cunoscute resurse pentru piraterie la nivel global din cauza proceselor cu Elsevier (și alte companii din acest domeniu). Trebuie menționat faptul că din cauza consecințelor legale ale încălcării drepturilor de autor prin distribuirea gratuită a documentelor, Sci-Hub nu mai adaugă în baza lor de date articole noi din 2021. Astfel, Sci-Hub a devenit o arhivă fără articole actuale, dar rămâne una dintre cele mai accesate resurse pentru pirateria academică. Conform site-ului SE Ranking (figura 5), majoritatea traficului organic este datorat Indiei (27.42%), Indoneziei (9.63%) și Braziliei (5.37%), iar traficul românesc reprezintă 0.53% din ultimul an (figura 6). Deși Sci-Hub a pierdut avantajul articolelor de actualitate, depășește încă numărul de accesări ale altor site-uri academice ca Springer, Wiley, Semantic Scholar sau MDPI (figura 7). Library Genesis (sau libgen) reprezintă o constantă a pirateriei academice, fiind activ din 2010 și accesat în principal (figura 8) de către utilizatorii din Statele Unite ale Americii (20.6%), India (20.27%) și Canada (8.37%), iar traficul organic românesc reprezentând 0.81% (figura 9). Așa cum am menționat anterior, Z-Library este cel mai accesat site de piraterie academică în România, fiind principalul „adversar" al site-ului Library Genesis, conform SE Ranking (figura 10).

Concluzii

Pirateria online a fost, este și cel mai probabil va rămâne un subiect controversat în mediul academic, deși nu poate fi contestat caracterul ilegal. Una dintre ipotezele stabilite înainte de începerea acestei cercetări a fost că pirateria academică este un fenomen popular în România. Această ipoteză a fost confirmată, atât din analizarea contextului socio-istoric român, cât și prin rezultatele acestei cercetări. Bineînțeles, studenții beneficiază de acces la resurse specializate, deși acestea sunt deseori insuficiente pentru cercetarea lor. Trebuie menționat faptul că în procesul de cercetare academică nu există doar două variante: resursele oferite de către universități și site-urile de piraterie, însă studenții au nevoie de cursuri specializate pentru dobândirea competențelor necesare realizării unei cercetări academice în mediul online. Am remarcat acest lucru în urma analizării răspunsurilor la chestionar, realizând că majoritatea respondenților nu cunosc resurse utile și legale, nu

21. *Datasets, acces*at în 28 iulie 2024, Anna's Archive, https://annas-archive.org/datasets.
22. *FAQ,* accesat în 28 iulie 2024, Anna's Archive, https://annas-archive.org/faq.

au menționat existența bazelor de date *open access* și nu sunt conștienți de statutul legal al resurselor de piraterie. Din păcate, numărul studenților care au participat la această cercetare este redus, deci datele statistice nu sunt complet reprezentative pentru situația actuală din mediul academic românesc. Deși nu sunt complet reprezentative, rezultatele acestei cercetări implică necesitatea unei abordări moderne pentru satisfacerea nevoilor informaționale ale studenților. Mai mult decât atât, această cercetarea este relevantă pentru analizarea schimbărilor viitoare din mediul academic românesc, oferind cercetătorilor interesați un punct de referință pentru potențialele cercetări din acest domeniu.

Anexe:

Chestionarul propus:
Care este genul dumneavoastră?
Masculin
Feminin
Altul
Prefer să nu răspund
În ce categorie de vârstă vă încadrați?
18-24
25-29
30-39
40-49
50-59
60+
Care este ultimul nivel de studii absolvit?
Studii liceale
Licență
Master
Care este nivelul studiilor pe care le urmați actualmente?
Licență
Master
Doctorat
În ce domeniu studiați?
(Întrebare cu răspuns liber)
În căutarea informațiilor necesare cercetării dumneavoastră, folosiți într-o mai mare măsură resursele:
Tipărite
Electronice
Folosiți motoare de căutare specializate (ex: Google Academic) în vederea identificării documentelor dorite?
Da
Nu
Nu știu/nu răspund
Pentru obținerea documentelor necesare, utilizați bazele de date academice la care accesul se realizează prin utilizarea contului instituțional (ex: ProQuest, ScienceDirect, Emerald Insight etc)?
Da
Nu
Uneori
Pe o scală de la 1 la 10, unde 1 = foarte ușor și 10 = foarte dificil, cât de ușor de accesat sunt bazele de date respective pentru dumneavoastră?
[1 2 3 4 5 6 7 8 9 10]
Pe o scală de la 1 la 10, unde 1 = foarte ușor și 10 = foarte dificil, cât de ușor de folosit sunt bazele de date respective pentru dumneavoastră?
[1 2 3 4 5 6 7 8 9 10]
Sunt documentele obținute prin intermediul bazelor de date academice suficiente pentru cercetarea dumneavoastră?
Da
Nu

Uneori

Utilizați alte resurse pentru obținerea documentelor necesare căutării dumneavoastră în afara bazelor de date academice accesate prin intermediul contului instituțional?

Da

Nu

Prefer să nu răspund

Cunoașteți platformele Sci-Hub, Libgen (Library Genesis) și Anna's Archive?

Da

Nu

Prefer să nu răspund

Câte din platformele menționate anterior vă erau cunoscute?

3

2

1

0

Utilizați alte platforme similare? Dacă da, care?

(Întrebare cu răspuns liber)

Ați încercat să obțineți legal documentele dorite înainte să accesați resursele enumerate anterior (Sci-Hub, Anna's Archive și Library Genesis)?

Da

Nu

Nu accesez resursele enumerate

Cunoașteți statutul legal al acestor platforme?

Da

Nu

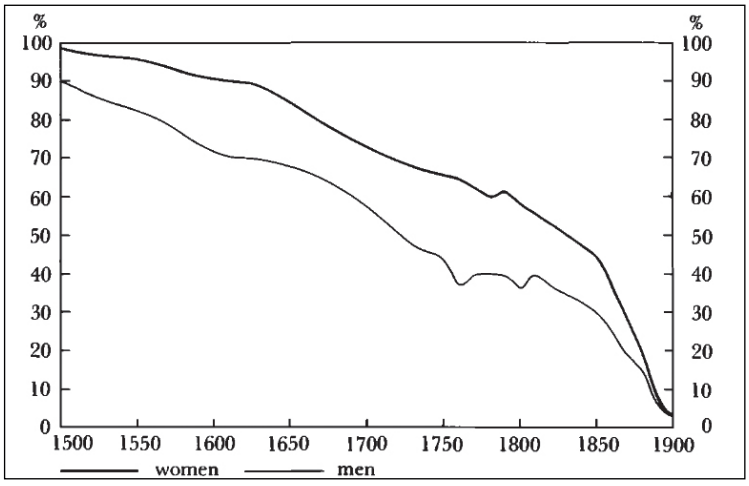

Figura 1: rata analfabetismului în Anglia (1500-1900).
Sursa: Literacy and the Social Order: Reading and Writing in Tudor and Stuart England, p. 177

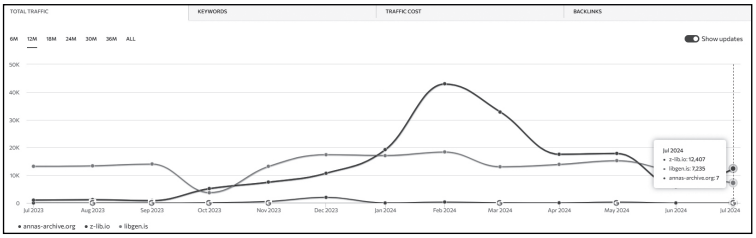

Figura 2: Compararea traficului românesc al site-ului Anna's Archive cu cel al site-urilor Library Genesis și Z Library
Sursă: SE Ranking

Traffic distribution by country

ORGANIC PAID SHOW CONTINENTS

COUNTRY	TRAFFIC SHARE	TRAFFIC	KEYWORDS TOTAL
Spain	16.52%	13.7K ▲ 2.9K	1.5K ▲ 93
USA	14.77%	12.3K ▼ 83.5K	5.1K ▲ 1.4K
India	13.35%	11.1K ▼ 13.7K	514 ▲ 34
Philippines	12.46%	10.3K ▲ 7.9K	514 ▼ 1
Italy	9.89%	8.2K ▼ 7.8K	1.7K ▲ 211
Other	33%	27.4K ▼ 66K	13.5K ▲ 1.4K

Figura 3: Traficul organic al site-ului Anna's Archive (28 iulie 2024)
Sursă: SE Ranking

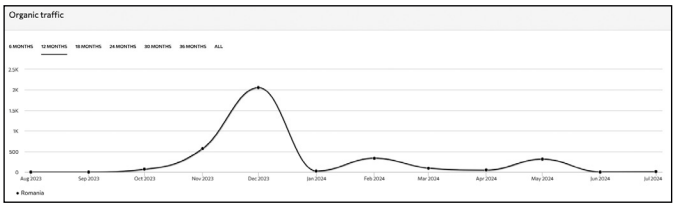

Figura 4: Traficul organic din România al site-ului Anna's Archive (28 iulie 2024)
Sursa: SE Ranking

ORGANIC PAID SHOW CONTINENTS

COUNTRY	TRAFFIC SHARE	TRAFFIC	KEYWORDS TOTAL
India	27.42%	1.5M ▲ 176.2K	11.3K ▲ 1.5K
Indonesia	9.63%	530.6K ▲ 425.9K	1.4K ▲ 2
Brazil	5.37%	296K ▲ 16.2K	3.6K ▲ 210
Turkey	4.08%	224.9K ▲ 219.8K	2.9K ▲ 27
Spain	4.05%	223K ▲ 128.4K	12.6K ▲ 566
Other	49.44%	2.7M ▲ 1.2M	190.3K ▲ 5.3K

Figura 5: Traficul organic al site-ului Sci-Hub (28 iulie)
Sursa: SE Ranking

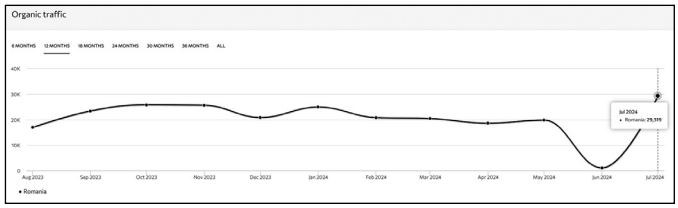

Figura 6: Traficul organic românesc al site-ului Sci-Hub (28 iulie)

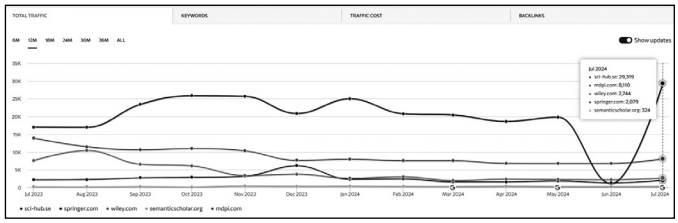

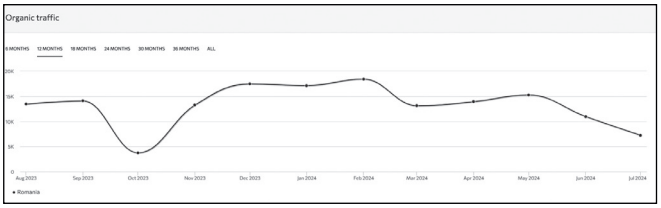
Figura 7: Comparația traficului organic al site-ului Sci-Hub cu site-uri considerate similare (28 iulie)
Sursă: SE Ranking

Traffic distribution by country

ORGANIC PAID SHOW CONTINENTS

COUNTRY	TRAFFIC SHARE	TRAFFIC	KEYWORDS TOTAL
USA	20.6%	183.3K ▼ 34.7K	1K ▼ 4
India	20.27%	180.4K ▲ 50.4K	260 ▲ 23
Canada	8.37%	74.5K ▲ 3.8K	441 ▲ 59
Brazil	4.16%	37K ▲ 1K	183 ▲ 1
Indonesia	4.01%	35.7K ▲ 10K	190 ▲ 6
Other	42.58%	378.9K ▲ 64.1K	9K ▲ 520

Figura 8: traficul organic al site-ului Library Genesis (28 iulie)

Sursa: SE Ranking

Figura 9: traficul organic românesc al site-ului Library Genesis (28 iulie)

Sursa: SE Ranking

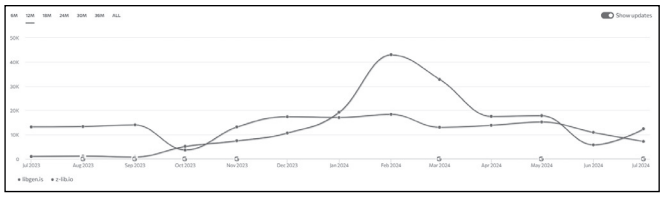

Figura 10: Comparație trafic organic Libgen și Z-Library în România (28 iulie)

Sursa: SE Ranking

Notă: Prezentul studiu este parte din cercetarea doctorală în curs întreprinsă de autor, având ca temă „Comportamente de informare și documentare ale studenților români".

Bibliography

Amodu, Lanre, Chiamaka Isiguzoro, Oladokun Omojola, and Babatunde K. Adeyeye. "Assessing Audience's Willingness to Curb Digital Piracy: A Gender Perspective." *Cogent Social Sciences* 6, no. 1 (2020): 1-14. https://doi.org/10.1080/23311886.2020.1823602.

Bainbridge, David. *Intellectual Property*. Essex: Pitman Publishing, 1992.

Begum, Iblina, and Sharma Hemanta. "Piracy: A Threat to Academicians and Publishers." *Journal of Intellectual Property Rights*, 23 (2018): 261–269.

Bennett, Missy. "Understanding the Students We Teach: Poverty in the Classroom." The Clearing House: A Journal of Educational Strategies, Issues and Ideas 81, no. 6 (2008): 251–256. https://doi.org/10.3200/TCHS.81.6.251-256.

Bishop, Jack. "Who Are the Pirates? The Politics of Piracy, Poverty, and Greed in a Globalized Music Market." *Popular Music and Society* 27, no. 1 (2004): 101–106. https://doi.org/10.1080/03007760 42000166639.

Bodó, B., Antal, D., and Puha, Z. "Can Scholarly Pirate Libraries Bridge the Knowledge Access Gap? An Empirical Study on the Structural Conditions of Book Piracy in Global and European Academia." *PLoS ONE* 15, no. 12 (2020): 1–25. https://doi.org/10.1371/journal.pone.0242509.

Bowen, Neil, and Nanni Alexander. "Piracy, Playing the System, or Poor Policies? Perspectives on Plagiarism in Thailand." *Journal of English for Academic Purposes* 51 (2021): 1–13. https://doi.org/10.1016/j.jeap.2021.100992.

Bruce, Miranda, Lusthaus, Jonathan, et al. "Mapping the Global Geography of Cybercrime with the World Cybercrime Index." *PLoS ONE* 19, no. 4 (2024). https://doi.org/10.1371/journal.pone.0297312.

Choi, David, and Arturo Garcia-Perez. "Online Piracy, Innovation, and Legitimate Business Models." *Technovation* 27, no. 4 (2007): 168. https://doi.org/10.1016/j.technovation.2006.09.004.

Dionísio, Pedro, Carmo Leal, Hélia Pereira, and Maria Fátima Salgueiro. "Piracy Among Undergraduate and Graduate Students." *Journal of Marketing Education* 35, no. 2 (2013): 5. https://doi.org/10.1177/0273475313491578.

Danaher, Brett, Michael D. Smith, and Rahul Telang. "Piracy and Copyright Enforcement Mechanisms." *Innovation Policy and the Economy* 14, no. 1 (2014): 25-61. https://doi.org/10.1086/674020

Dittmar, Jeremiah. "Information Technology and Economic Change: The Impact of the Printing Press." *The Quarterly Journal of Economics* 126, no. 3 (2011): 1133–1172. https://doi.org/10.1093/qje/qjr035.

Eisenstein, Elizabeth. "In the Wake of the Printing Press." *The Quarterly Journal of the Library of Congress* 35, no. 3 (1978): 183–197. https://www.jstor.org/stable/29781778.

Epinion. *Studerendes anskaffelse af studiebøger* [Student Acquisition of Textbooks] (2023). https://rettighedsalliancen.dk/wp-content/uploads/2023/05/Epinion_Studerendes-anskaffelse-af-digitale-studieboeger-2023_offentlig-rapport.pdf.

European Union Intellectual Property Office. "European Citizens and Intellectual Property: Perception, Awareness, and Behaviour" (2023). https://www.euipo.europa.eu/en/publications/ip-perception-study-2023.

Febvre, Lucian, and Henri-Jean Martin. *The Coming of the Book: The Impact of Printing 1450-1800*. London: Verso, 1976.

Fitriasih, Rahma, Hati Sri Rahayu Hijrah, and Achyar Adrian. "Book Piracy Behavior Among College Students in Indonesia." Journal of E-Learning and Higher Education (2019): 1-11. https://doi.org/10.5171/2019.253359

Fiscutean, Andrada. "Hacking the Iron Curtain: From Smuggling Computer Parts to Owning" [Video]. Keynote presentation, PyData Conference, Berlin, August 1, 2018. https://www.youtube.com/watch?v=5bJHUvQ_xGM.

Gan, Lydia, and Koh Hian. "An Empirical Study of Software Piracy Among Tertiary Institutions in Singapore." *Information & Management* 43, no. 5 (2006): 640–649. http://dx.doi.org/10.1016/j.im.2006.03.005.

Hall, Max. *Made in New York: Case Studies in Metropolitan Manufacturing*. Cambridge, MA: Harvard University Press, 2014.

Hellinga, Lotte. "The Gutenberg Revolutions." In *A Companion to the History of the Book*, edited by Simon Elliot and Jonathan Rose, 377–392. Oxford: Wiley-Blackwell, 2019.

Hohn, Dave, Lisa Muftic, and Wolf Kelly. "Swashbuckling Students: An Exploratory Study of Internet Piracy." *Security Journal* 19, no. 2 (2006): 110–127. http://dx.doi.org/10.1057/palgrave.sj.8350005.

Husted, Bryan W. "A Contingency Theory of Corporate Social Performance." *Journal of Business Ethics* 26, no. 3 (2000): 11. https://doi.org/10.1023/A:1006250203828.

Khong, Dennis. "The Historical Law and Economics of the First Copyright Act." *Erasmus Law and Economics Review* 2, no. 1 (2006): 35–69. http://ssrn.com/abstract=986202.

Lucasz Tomczyk. "Evaluation of Digital Piracy by Youths." *Future Internet* 13, no. 1 (2021): 11. https://doi.org/10.3390/fi13010011.

Maclean, Ian. *Learning and the Marketplace*. Boston: Brill, 2009.

Marcel-Pop, Ciprian, Andreea–Ioana Romon□i-Maniu, and Monica-Maria Zaharie. "Opportunistic Consumer Behaviour in the Context of Digital Piracy." Paper presented at the Management International Conference, Venice, Italy, May 24–27, 2017.

McElroy, Erin Mariel Brownstein. "Corruption, Șmecherie, and Siliconization: Retrospective and Speculative Technoculture in Postsocialist Romania." *Catalyst: Feminism, Theory, Technoscience* 6, no. 2 (2020): 11. https://doi.org/10.28968/cftt.v6i2.32905.

Nkiko, Christopher. "Book Piracy in Nigeria: Issues and Strategies." *The Journal of Academic Librarianship* 40, no. 3-4 (2014): 394–398. http://dx.doi.org/10.1016/j.acalib.2013.09.005.

Parlamentul României. Legea nr. 8/1996 privind dreptul de autor şi drepturile conexe [Law No. 8/1996 on Copyright and Related Rights]. Monitorul Oficial, Partea I nr. 489 din 14 iunie 2018.